

Vitale teelt Hyacint legt basis voor anders telen

Hyacinten telen in een eenrichtingsysteem, kan dat? Met die vraag gingen in 2019 telers en een consortium van organisaties en bedrijven aan de slag. Nu het project is afgerond, is het tijd om de balans op te maken. Belangrijkste conclusie: dit is een goed vertrekpunt voor verdere ontwikkeling.

Tekst: Arie Dwarswaard | Fotografie: Wageningen UR

Afgelopen jaar is er veel energie gestoken in het verbeteren van de weefselweek.

Schoon starten en minder lang buiten telen. Dat is kort samengevat het idee achter het telen in een eenrichtingsysteem. In 2018 bleek al dat lelie-weefselweekjes die in maart werden geplant en in een kas onder ideale omstandigheden werden opgekweekt, negen maanden later waren uitgegroeid tot een bol van maat 16. Voor een groep hyacintentelers aanleiding om samen met Wageningen UR in 2019 het project Vitale Teelt Hyacint te starten. Het POP3-project kwam van de grond en werd een intensieve samenwerking tussen onderzoek en praktijk. In vier jaar tijd zijn tal van aspecten van een andere manier van telen tegen het licht gehouden. Nu het project is afgerond, liggen er voldoende bouwstenen voor een verdere ontwikkeling van het anders telen van hyacinten.

VEEL FASES

De huidige hyacintenteelt kent heel wat fases: werkbollen telen, holbollen selecteren, hollen, pluus kweken en meerjarigen telen, veelal ook nog gevolgd door het broeien op pot of voor de snij. Behalve de broeierij gebeurt alles buiten in een teelt die in totaal al gauw vier tot vijf jaar beslaat. Een inventarisatie van alle ziekten en plagen die in hyacinten kunnen

'Beweging in het vak'

Markglory uit Lisse was een van de partners in het project. Als veredelaar van nieuwe hyacinten is een snellere manier van introductie van nieuw sortiment wenselijk. Arjan van der Lans van Markglory, onderdeel van Hobaho by Dümme Orange, kijkt met tevredenheid terug op het project. „Wij hebben onderzocht welk recept voor LED-verlichting van de opkweek van weefselweek in een meerlagenteelt het beste werkte. Normaalgesproken telen we ons virusvrije materiaal in een tunnelkas. Als resultaat van het telen van weefselweek onder LED oogsten we een dikkere bol, waardoor we een teeltjaar kunnen winnen. Dit biedt ons de mogelijkheid om van een deel van die volgroeide bollen weer te gaan hollen, zodat je in feite een elitestock aanhoudt.” Wat Van der Lans merkt als resultaat van dit project, is dat de hyacintenteelt er echt voor open staat. „Ik merk dat er beweging is in het hyacintenvak. Een aantal bedrijven start met weefselweek. Dit project is daarvoor echt een vertrekpunt geweest.”

Het project

Dit project wordt uitgevoerd door Markglory (pervoeder), P.C. van Saase & Zn, Kees van Haaster & Zn, Van Haaster Vijfhuizen, Apeldoorn Bloembollen, Th. A. Pennings en Zn, BQ Support, Iribov, Alb. Groot, KAVB en Wageningen University & Research. Zij doen dit met een financiële ondersteuning vanuit de POP3-regeling van de provincie Zuid-Holland, het Europese Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling en van Innovatiefonds Hagelunie.

De deelnemende hyacintentelers voerden ook proeven uit, onder meer met het opkweken onder ledverlichting.

voorkomen, toont een flinke lijst. Het zijn kostenposten die deels zijn te voorkomen door gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken of dure teelttechnieken als heetstook. Alles bij elkaar maakt dit de teelt van hyacinten tot een dure teelt. En als je zo'n teelt wilt ombouwen tot een revolutionair ander systeem door te gaan werken in een eenrichtingsysteem, dan is daar veel kennis en onderzoek voor nodig. In het POP3-project Vitale Teelt Hyacint is veel van die kennis opgedaan en inmiddels ook aangeboden aan de praktijk. Een greep uit de resultaten.

WEEFSELWEEK

Cruciaal is een betrouwbaar weefselweekstelsel. Dat legt de basis voor schoon uitgangsmateriaal. De te gebruiken bollen kun je vooraf toetsen op een aantal virussen en ziektes en als er toch een aandoening tijdens de weefselweek optreedt, is dat altijd maar een of enkele bakjes. Besmetting van andere bakjes is er niet. Deze fase goed ontwikkelen heeft van diverse partijen veel tijd en inzet gekost. Zo is onderzocht hoe vanuit meristeem een plantje zich tot bol ontwikkelt. Ook is nagegaan welk recept voor het meest optimale resultaat zorgt bij de weefselweek. Vooral afgelopen jaar is hierop nog flink ingezet, met als eindresultaat een protocol waarmee bedrijven aan de slag kunnen.

LEDRECEPTEN

Ook is door onderzoek en praktijk nagegaan of het mogelijk is om de weefselweekbolletjes niet buiten in de open lucht, maar in klimaatcellen op te kweken onder ledverlichting. Daarvoor dienden het juiste temperatuurregime en de receptuur voor ledverlichting te worden uitgedokterd. Ook is nagegaan welk substraat hier het beste voor geschikt is. Een praktisch probleem dat zich in deze fase voordeed, was het optreden van Sciara ofwel varenrouwmug. Met de bestrijding daarvan is in de glastuinbouw al volop ervaring opgedaan, die hier is ingezet. Alle kennis over dit onderdeel is terug te vinden in het teeltprotocol Ziektevrij plantmateriaal hyacint.

REKENWERK

De hamvraag voor veel ondernemers bij een nieuwe manier van telen is die van de kostprijs. Ook daaraan is in dit project gewerkt. Op 4 april 2023 presenteerde WUR-onderzoeker Marcel Raaphorst een rekenmodel, dat het afgelopen jaar verder is verfijnd. De gebruiker heeft de mogelijkheid om zelf allerlei varianten in te voeren, om zo na te gaan hoe de kosten en opbrengsten zijn bij een gangbare teelt en bij een teelt vanuit weefselweek. Door telers is er de nodige praktijk-

'Veel gedaan, veel geleerd'

Teler en broeier Rob van Haast van Van Haaster Vijfhuizen heeft zich in het project beziggehouden met het nagaan van de mogelijkheden van het telen van bollen in bakken in plaats van buiten voor de leverbareteelt, waarbij hij ook de afbroei deed. Hij heeft veel geleerd van het project. „Wat me onder meer verraste, was dat de buitenteelt niet gemakkelijk is te kopiëren naar een teelt in bakken. In de open lucht en de grond gebeurt meer dan je realiseert. En we hebben de leverbaren van buiten en binnen afgebroid, en ook daar zag je wel degelijk verschil. De kwaliteit van de bakkenteelt was in het algemeen niet beter dan de gangbare teelt.” Wat hij heeft geleerd? „Een ondernemer is geen onderzoeker en een onderzoeker geen ondernemer. In dit project hebben we veel gedaan en veel van elkaar geleerd. Mijn droom van het in een paar ontwikkelen van een systeem waarbij we alle gehouden van ons bedrijf in bakken konden gaan telen, is niet uitgekomen. Tegelijkertijd zijn alle resultaten wel een goed vertrekpunt. Aan ons om nu verdere stappen te zetten, individueel of samen met collega's. We moeten als hyacintentelers verder.”

kennis aangedragen om het systeem te optimaliseren. Ook is er gerekend aan de milieubelasting door het in een eenrichtingsysteem telen van hyacinten. In de gangbare teelt lag bij de start van het project in 2020 het gebruik aan gewasbeschermingsmiddelen op 16 kg werkzame stof per hectare. Dat is al gedaald tot 13,5 kg een jaar later door het wegvallen van een aantal middelen. Bij een eenrichtingsysteem voor de teelt van werkbollen kan dit nog verder omlaag.

ZELF AAN DE SLAG

Om snel inzicht te krijgen in de achtergronden en resultaten van het project, zijn twee factsheets samengesteld. De ene heet Telen onder bedekte omstandigheden voor vitale teelt hyacint, de ander Telen uit de grond voor vitale teelt hyacint. Op beide documenten staan de belangrijkste resultaten van het project. Ondernemers die alle informatie zelf willen hebben, kunnen die vinden op de website www.vitaleteelt.nl onder Lopende projecten. Daar zijn niet alleen de factsheets en de protocollen te vinden, maar ook het digitale rekenmodel en de verslagen van de vier onderzoeksjaren. ♦